

Ímynd lækna og fagmennska

Elínborg
Bárðardóttir

SÉRGREINALÆKNAR voru talsvert í fjölmiðlaumræðu í síðastliðnum mánuði og tilefnið var kjaradeila Læknafélags Reykjavíkur og Tryggingastofnunar ríkisins. Heimilislæknar voru einnig talsvert í umræðunni fyrir nokkrum misserum vegna kjaradeilu. Það er umhugsunarefni að læknar virðast helst komast í fjölmiðla í sambandi við kjaradeilur og ekki úr vegi að fjalla um ímynd lækna í því sambandi og fagmennsku sem er nátengd ímyndinni.

Ímynd lækna er hægt að hugsa frá sjónarhorni læknanna sjálfra, skjólstaðinga þeirra, almennings, yfirvalda og stjórnmalamanna og frá sjónarhorni annarra lækna eða faghópa. Ímyndin skapast væntanlega í beinum samskiptum sem læknar hafa við ofangreinda hópa og einnig í umræðu um lækna. Umræðan getur verið óopinber, á kaffistofum, í saumaklúbbum og víðar, eða opinber eins og í fjölmiðlum og á síðum spjallþræða sem er tiltölulega nýr umræðuvettvangur. Velta má fyrir sér vægi þessarar umræðu og hvernig læknar geta haft áhrif á hana.

Það er örugglega gagnlegt að leita til sérfræðinga í almannatengslum, fá leiðsögn um frumskóg fjölmiðlunar og aðstoð við að kynna málstað lækna. Við þurfum samt sjálf að átta okkur á hver staða okkar er og hvernig best er að styrkja hana. Í því sambandi held ég að fagmennska og aftur fagmennska sé lykilatriði. Fagmennskan upphefur okkur að sumu leyti yfir deilur og gefur okkur stöðu sem verður ekki frá okkur tekin. Fagmennskan felur það í sér að búa yfir góðri traustri þekkingu og færni sem nýtist skjólstaðingum okkar og samfélaginu. Fagmennska er ferill þroska sem leiðir til ábyrgðar og skilnings í samskiptum þar sem traust og öryggi eru í lykilhlutverkum. Langflestum íslenskum læknum er mjög annt um fagmennsku sína og læknar hafa ágætir reglur til leiðbeiningar í fagmennsku sem eru síðareglur lækna (*codex eticus*). Einnig hefur Læknafélag Íslands fjallað um fagmennsku og almannatengsl í ítarlegri skýrslu um stefnumótunarvinnu LÍ 1996-1997.

En það er alltaf gott að líta sér nær og endurskoða í sífellu vinnubrögð og hugmyndir. Meiri miðstýring

á heilbrigðismálum sem og markaðsöfl og hugsanlegir hagsmunaárekstrar geta ógnað sjálfstæði lækna og virðingu og trausti í samfélaginu. Nýleg dæmi eru til um það hvernig stjórnmalamenn hafa gengið fram í málum Landspítala undanfarnar vikur. Við lifum einnig í breytilegu þjóðfélagi sem er gagnrýnna á lækna en áður og það m.a. krefst þess að læknar hugi betur að fagmennskunni og ímyndinni og velti fyrir sér svigrúmi og sóknarfærum á því sviði. Í fyrrnefndri stefnumótunarvinnu LÍ er meðal annars talað um að læknar skuli fjalla um heilbrigðismál og velferðarmál almennt á opinberum vettvangi og vera þátttakendur í almenntri fræðslu jafnt um heilbrigðismál og önnur velferðarmál. Eru þetta orðin tóm? Eru læknar nógu virkir í þjóðfélagsumræðunni þegar kjaramál eru ekki annars vegar? Og hvað með innri vinnu? Er ekki þörf á að vinna heimavinnuna aðeins betur og reyna að skilgreina frekar og fylgja faglegum stöðlum innan hvernar greinar og koma upp innra eftirliti? Þurfum við ekki að líta í eigin barm og standa vörð um fagmennsku og ímynd með vönduðum samræmdum vinnubrögðum þar sem sérhagsmunir ráða ekki ferð? Verða sérgreinalæknar og heimilislæknar ekki að auka með sér samvinnu og skilning sem leiðir til meiri virðingar sem endurspeglast í samfélaginu okkur öllum í hag?

Að lokum langar mig að leggja til að íslenskir læknar fari reglulega í endurmenntun í síðareglum, samskiptum og almannatengslum. Flestir læknar viðhalda læknisfræðilegri þekkingu og færni með því að sækja námskeið í sínu fagi. Af hverju ekki að viðhalda einnig þjálfun í viðfangsefninu manneskjunn, það er í góðum samskiptum, samhygð, heilindum, trúnaði, virðingu, skyldurækni, samviskusemi, trausti og ábyrgð? Þarf ekki umræðu til að varast að detta í fúlan pytt ekki-fagmennskunnar sem getur verið hroki, misbeiting valds, trúnaðarrestur, græðgi, vanhæfni eða hagsmunaárekstrar?

Eru það ekki einmitt þessi atriði sem skapa oft neikvæða umræðu opinberlega eða óopinberlega?

Höfundur er formaður Félags íslenskra heimilislækna og fulltrúi þess í stjórn LÍ.

Í pistlunum **Af sjónarhóli stjórnar** birta stjórnarmenn LÍ sínar eigin skoðanir en ekki félagsins.